Kirjanikerühmitus “Siuru” 1917 – 1919

Anu Kell

EESi kevadpäevad Haapsalus

25. märts 2017

“SIURU” algus – 1917

Tallinna Teataja

Ilmub igal õrtpäeval.

Nr. 215 (2317) Lauupäeval, 23. (6. okt.) septembril 1917. a. VIII aastakäik.

Demokratia nõupidamine lõppenud.

Eelparlament on koktu seatud. — Koalitsioniline valitsus feataffe arwatawasti tõna koktu.

Peaministri t. ja. f. f. nõukogu lahkustõstab demokratia nõupidamist „kontrrewolutsioonis“ ja tutsub lähemat aja wõitugede tõnrestõ koktu, et „kontrrewolutsioni“ wastu jõudsalt meelisseerida.

Ingliskõ Delegatsioon wõibolasti eheffi tunguindi ja 3000 laskjat wõetnud läbi Ingltse riitsiga pähja läätnd.

Kõeldõne raudteestreik algab tõna õõtsel kell 12.

SIURU-OHTU

Austatud lugejaid,

Söda.

Ametlikud teated.

Koalitsioonilise valitsuse loomine.

Demokratia nõupidamise lõppemisest.

Peterburgist, 22. sept.

Tõna ati Ajutise Waliitsuse õhtubatud nõupidamine demokratia kongressi eilsetajatega, Wõrkus iõhtutõrgetajatega ja tõrefõrtõõtõ demokratia eilsetajatega ja ühetõõtõ partei lefftõõtõõ liitõõtõõ. Nõupidamine õõtõõ kõõ õõtõõ põõõ

Siurulind / *„Carpe diem”* / kuus krüsanteemi

- Rühmitus laenas nime Tuglase vahendusel eesti rahvaluulest (siurulind "Kalevipojas") ning koondas oma ridadesse kuus liiget, nn **kuus "Siuru" krüsanteemi**.
- Rühmituse meelsust väljendas tunnuslause *„Carpe diem!”*, st püüa päeva, kasuta hetke – ela täiel rinnal, tundes rõõmu hetkest, mis sul on.

„Siuru” liikmed olid …

- … kirjanikuna juba tuntud **Friedebert Tuglas** (Tuk e. Felix Ormusson), aja- ja ilukirjanduses avaldamiseni jõudnud, kuid arvustuse tähele-panuta jäänud **August Gailit** (Ge e. Lätlane), **Henrik Visnapuu** (Vürst), nappide üksiktöödega tuntud **Marie Under** (Printsess) ja **Johannes Semper** (Asm) ning hoopis loominguta **Artur Adson** (Paaž e. Sänna Trubaduur), kes Underi ümmardajana alles "Siuru" ajal ilukirjandusega katsetama hakkas. Neli viimast liiget polnud veel debüütraamatuni jõudnud, nii et tegemist oli algajate rühmaga.

Siurulased 1917. Vasakult: Henrik Visnapuu, August Gailit, Marie Under, Friedebert Tuglas, Artur Adson

Siurulased 1917. Vasakult: August Gailit, Henrik Visnapuu, Johannes Semper, Artur Adson, Marie Under ja Friedebert Tuglas

Siurulaste põhikiri: „„*Siurul“ ei ole põhikirja.“*

- Kooskäimise kohaks kujunes **Adsoni ühe-toaline korter Pikk tn 34-7** (Tallinnas; pubi Hell Hunt vastas – maja, mille ees on väike aed), kuna Adson oli neist kõige majanduslikum ja suutis hankida ja pakkuda kõige paremat kohvi, millest kõik koosolijad suuresti lugu pidasid.
- Puhtast tulevikuperspektiivide vaimustusest viibiti nädalaid kõrgendatud meeleolus. Kirjandusliku paastu lõpp, noorte andekate kirjanike kokkusaamise uudsuse võlu jms.

Pikk tn 34 (maja pargi taga)

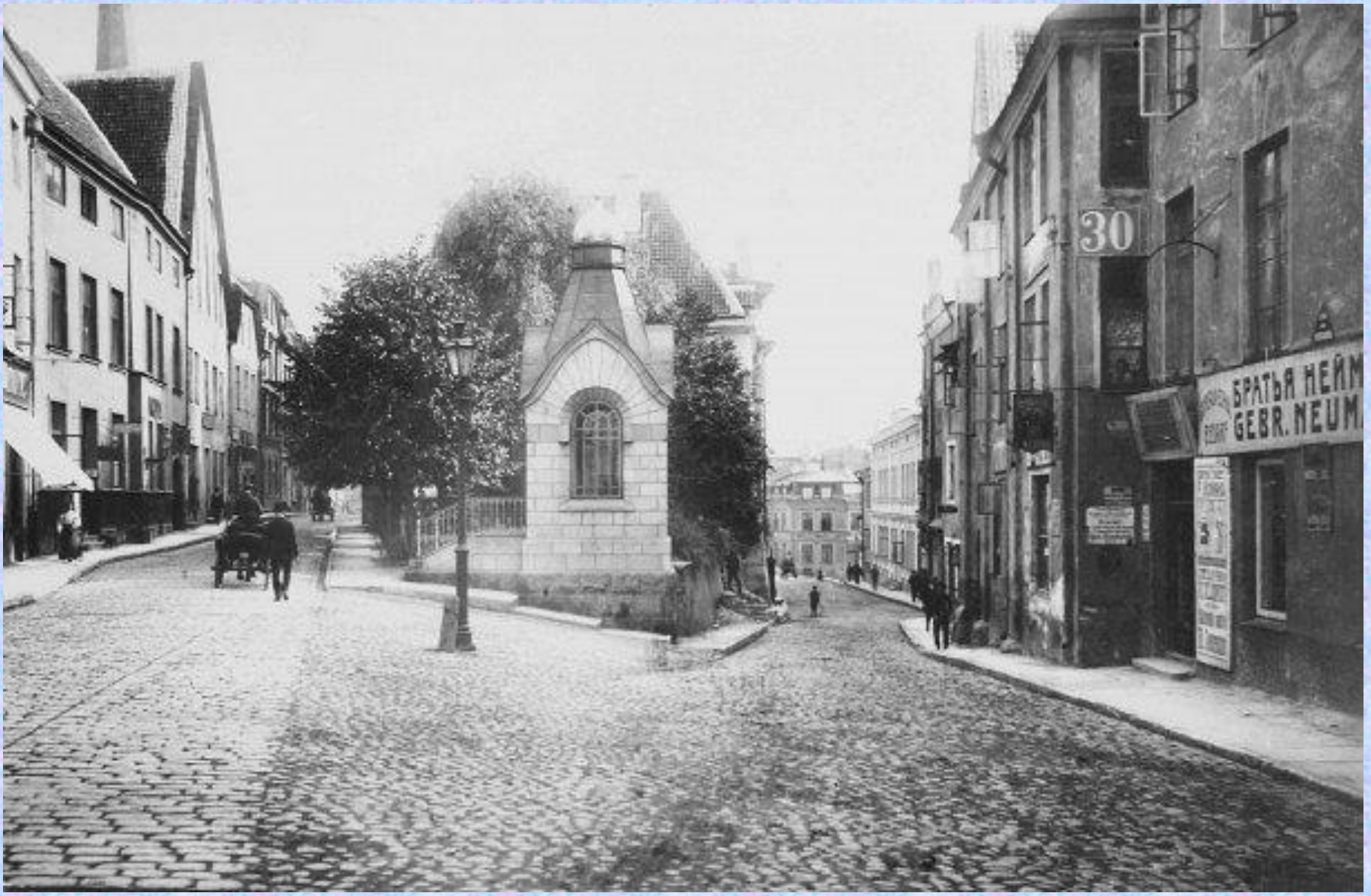

Paaž ja Printsess

Ge ehk Lätlane ja Vürst

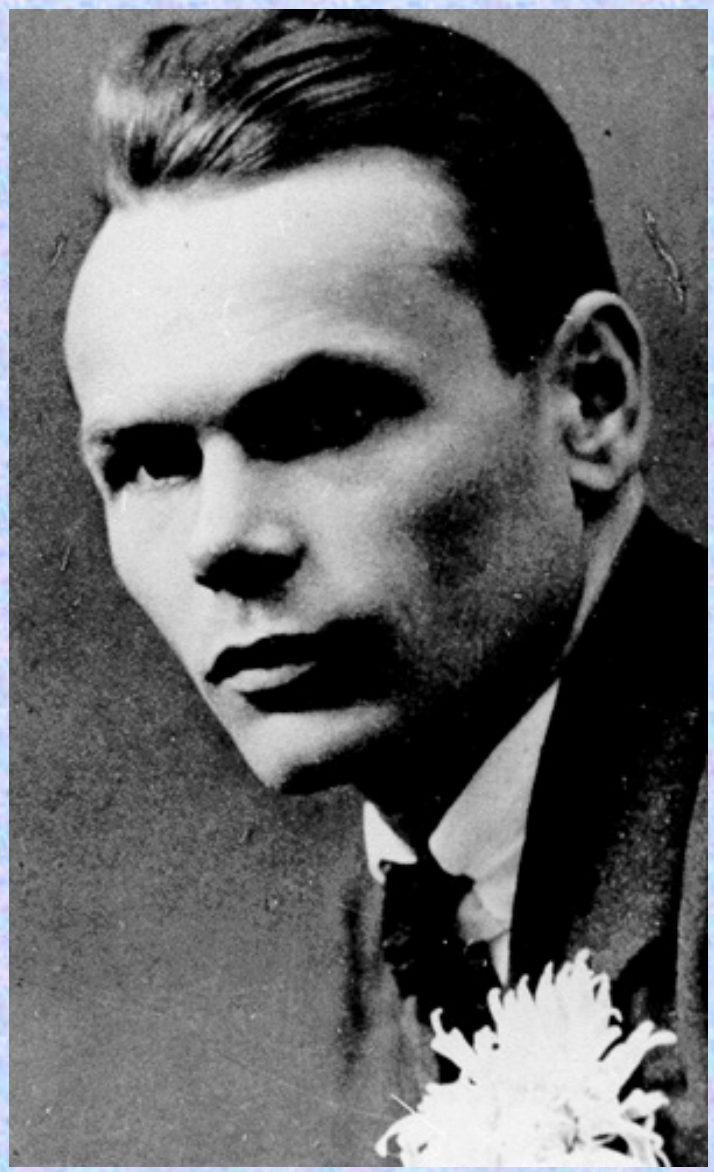

Tuk ehk Felix Ormusson ja Asm

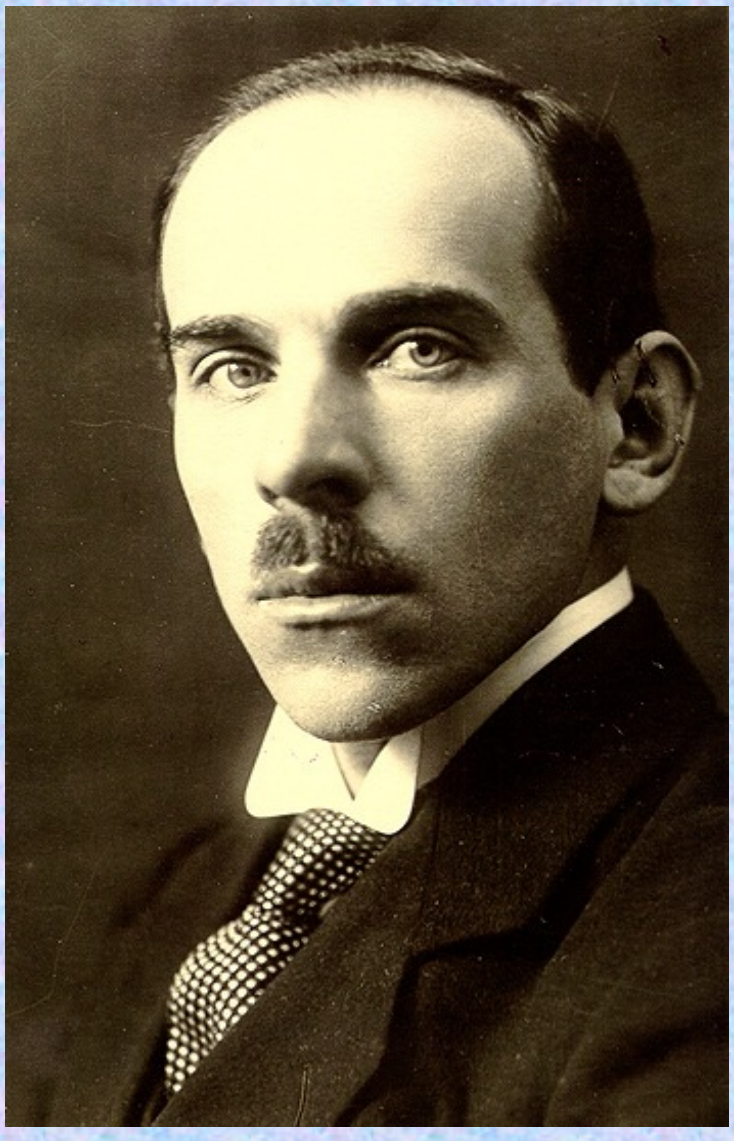

Siurulaste tahe lugeva avalikkuse ette astuda oli suur.

- Sobivaid väljaandeid aga polnud ja revolutsioon oli teinud olemasolevad kirjastajad uustulnukate suhtes ettevaatlikuks. Ei jäänud muud üle kui asutada oma kirjastus ning luua rühmituse oma album või ajakiri. Raha polnud aga siurulastel kellelgi.
- Nii käivitasid siurulased oma fantaasiaga Eestis seninägematu kampaania raha saamiseks, kusjuures ei põlatud ära väga ekstravagantseid abinõusid.

Nad korraldasid ennenägematu loterii-allegrii,…

- … kus võitudeks olid ilmumata teoste käsikirjad, tunnilised randevuud Tuglase ja Visnapuuga, ühe näitlejanna suudlus, kapsapea, Marta Lepa pats jms.
- Igatahes publik tuli kõmu peale kokku ning algkapital kirjastamiseks oli sama hästi kui olemas. Asjaliku Adsoni organiseerimisel pandi see raha tulu tooma.

Juba 1917. ilmusid …

- … novellikogud Tuglaselt („Saatus") ja Gailitilt („Saatana karussell"); rühmituse neli poeeti tulid aga kõik välja oma esikkogudega: Under „Sonetid", Adson „Henge palango", Semper „Pierrot", Visnapuu „Amores“ (pildil esmatrükk 1917).

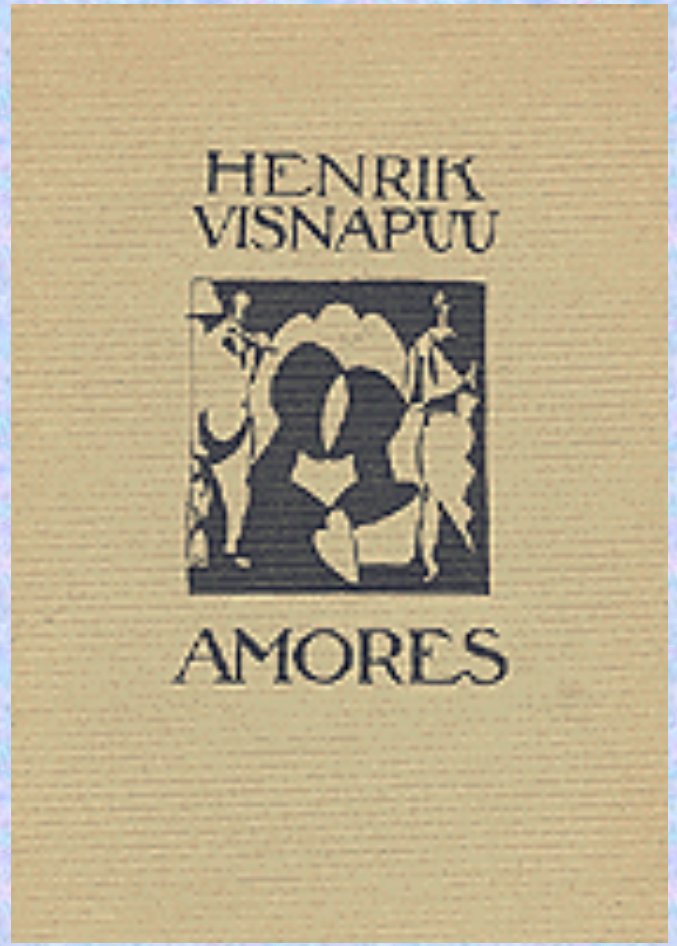

Plahvatuslik edu

- Algul ettevaatlikult määratud tiraažid (1000 eksemplari) müüdi välkkiirelt maha, tehti kohe uustrükid. See lõi suurepärase võimaluse avaldada varemkirjutatud loomingut (Under „Eelõitseng") või kirjutada juurde.
- Nii lisandusid „Siuru" tegutsemisajal (1917–1919) luulekogudest veel Visnapuu „Jumalaga, Ene!", Adsoni „Vana laterna", Underi „Sinine puri", novellikogusid Gailitilt, Tuglaselt ja Semperilt, kogumik „Sõna" ja rühmituse soliidsed ühisalbumid „Siuru" I - III.

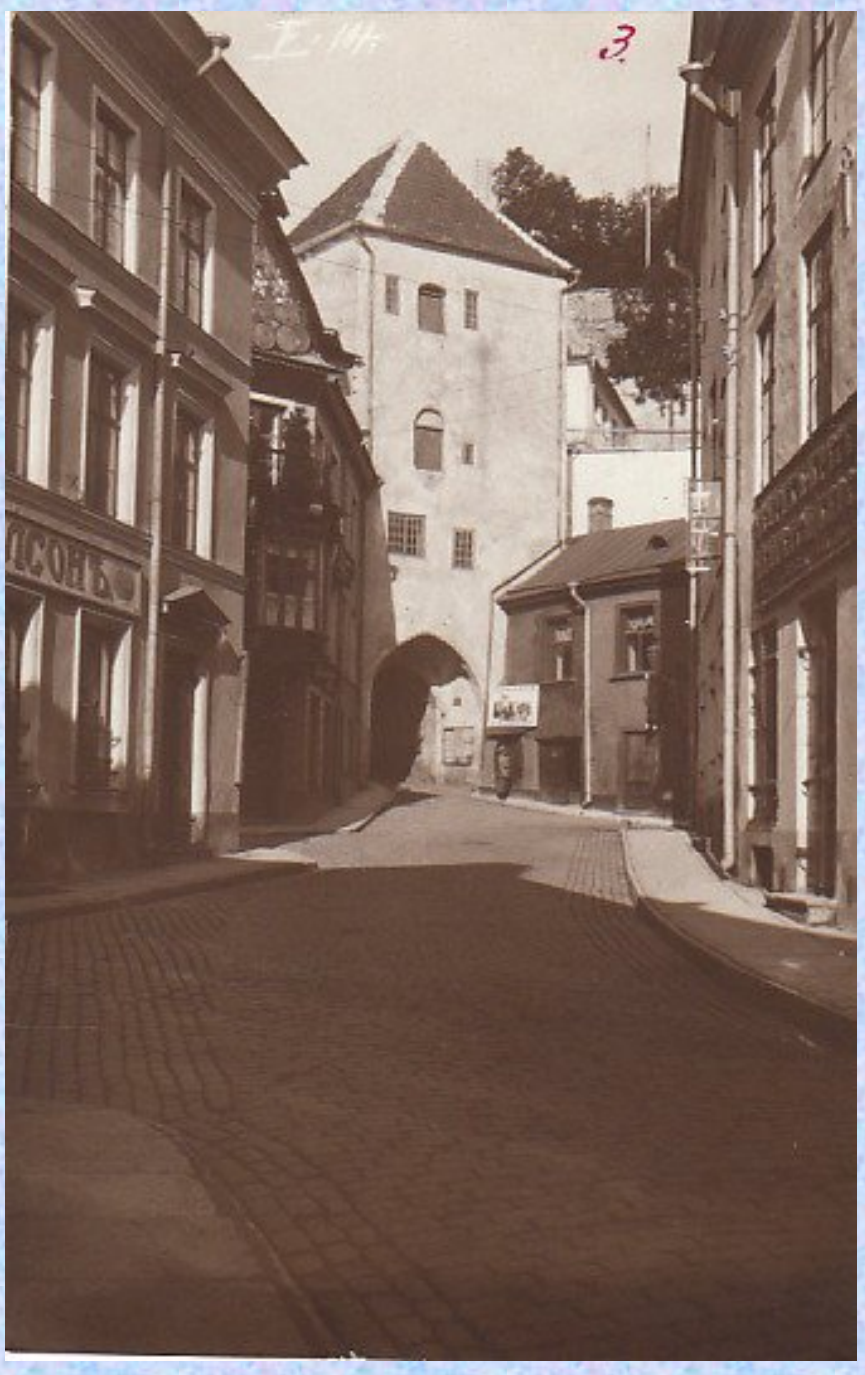

Siuru torn
Pika tn poolt
1912. a

Siurulik luule jäi oma põhiolemuselt impressionistlikuks:

- need olid väga subjektiivsed lembe- ja looduspildid, mis karmis ajas meeldivat vaheldust pakkusid. Kui sõjasündmused juba otseselt koduõuele astusid, polnud sellist luulet enam kellelgi vaja ja siurulaste loomingut ei ostetud enam.
- Gailit avaldas 1919 Postimehes Underi ja Adsoni kohta sõna otseses mõttes mõnitava följetoni „Sinises tualetis daam". Puhkenud tülis kuulutas Visnapuu oma solidaarsust Gailitiga ning siis **(1919) lahkusidki Gailit ja Visnapuu „Siurust" kõvasti ust paugutades.**

„Siuru” lagunemine

- Äsjased sõbrad olid lootusetult riius. Seda süvendas veel samal 1919 aastal ilmunud Gailiti pilklik följetonide ja groteskide kogu „Klounid ja faunid", Visnapuu aga selgitas oma suhteid Adsoni ja Underiga epigrammides, mis ilmusid pisut hiljem.
- **Rühmitus laguneski 1919**, ehkki pärast Gailiti ja Visna lahkumist võeti nende asemele liikmeiks August Alle ja Johannes Vares-Barbarus. Kuid vaim oli lahkunud ja miski ei suutnud seda enam päästa.

Siuru 1937